

پن‌م‌خدا

روانشناسی عمومی

کتابچهٔ جمع‌بندی و مرور سریع
شامل درس‌نامه‌های نکته‌محور کنکوری
در قالب جداول و نمودارهای طبقه‌بندی شده
جهت شناسایی و یادآوری مفاهیم پایه و پرتکرار

مقدمه ناشر

سال کنکور از آن سال‌هاست که آدم کرورکرور کتاب و جزوه می‌خرد و خروارخروار آن‌ها را به کم‌دی، زیرتختی یا کناری روانه می‌کند. شاید شما هم بارها پیش از خریدن کتاب، از خودتان قول گرفته باشید که خیلی زود تکلیف کتاب‌های نخوانده قبلی را مشخص کنید و باز هم نکرده‌اید، اما این بار فرق می‌کند. کتابچه‌های روان‌آموز نه برای قفسه و کتابخانه شما و نه حتی برای کیف و کوله‌تان طراحی شده‌اند؛ جای این کتاب‌ها در جیب شماست! کتابچه هم‌پای لحظه‌های کوتاه بلااستفاده و رفیق مرورهای مداوم و مستمر است. همه آن‌چه که یک داوطلب کنکور برای جمع‌بندی می‌خواهد در این کتاب‌ها گنجانده شده است تا با طرح‌ریزی دوره‌های تثبیت و یادگیری عمیق، خیالتان از بازیابی دقیق اطلاعات راحت شود. این رده جدید از محصولات روان‌آموز حاصل تلاش تیم تولیدمحتوا و توسعه محصول ماست که همه توان خود را به کار گرفتند تا این کتاب‌ها در مناسب‌ترین زمان و به کامل‌ترین شکل روانه برنامه مطالعاتی شما شوند. همان‌طور که گفتیم، توجه داشته باشید که کتابچه‌ها مخصوص مرور و مناسب کسانی است که پیش از این کتاب‌های مرجع یا کتاب‌های جامع روان‌آموز را خوانده‌اند و با مفاهیم اصلی آشنا هستند. شکل و شمایل نموداری و جدول‌محور این کتاب‌ها با ارائه مهم‌ترین نکات و اصلی‌ترین موضوعات تمام منابع اصلی کنکور، در عین خلاصه بودن آن، درس خواندن را سهل و لذت‌بخش می‌کند. به عنوان سخن‌آخر امیدواریم این رده کاربردی محصول، مقبول نظرتان افتد و در فراگیری علم شگفت‌انگیز روانشناسی و موفقیت در مسیرهای پیش‌رو به یاریتان آید. مثل همیشه پذیرای نقدها، نظرات و پیشنهادات شما هستیم و معتقدیم این هنوز شروع معبری است که بیش از یک دهه پیش، پیمودن آن را آغاز کردیم.

مشاوره بروکا

برای سردرگم نبودنتان در سال مهم کنکور، مشاورین پلتفرم بروکا، آماده‌اند تا مثل یک رفیق با تجربه کنارتان باشند.

مشاوره SOS

برای پاسخ دادن به سؤالاتان در سریع‌ترین زمان ممکن، طرح مشاوره رایگان اس‌اواس همه روزه در حال اجراست.

کتاب‌های مرجع

برای غنی‌تر کردن کتاب‌خانه‌تان، در فروشگاه روان‌آموز عناوین مختلفی از کتاب‌های مرجع را با تخفیفات ویژه موجود کرده‌ایم.

کتاب‌های جامع

برای کمک به مطالعه بهینه‌تان، کتاب‌های جامع روان‌آموز با پوشش‌دهی بالا، انتخاب هوشمندانه‌ای هستند.

کلاس‌های جامع

برای فهمیدن تکتک واژه‌هایی که می‌خوانید و لذت بردن از طعم شیرین یادگیری، کلاس‌های روان‌آموز پیشنهاد ماست.

کلاس‌های نکته و تست

برای آمادگی پیش از کنکور، هیچ‌چیز اندازه بررسی نکته‌به‌نکته تست‌های سال‌های قبل مؤثر نیست؛ روندی که در کلاس‌های نکته و تستمان انجام می‌شود.

کارگاه‌های آموزشی

برای انتقال نکات مهم طی مسیر، دلتان به روان‌آموز گرم باشد. با کارگاه‌های آموزشی هیچ چیزی از قلمتان نمی‌افتد.

فلش کارت‌های نارنگی

برای زنده کردن زمان‌های مرده‌تان هم راهکار داریم. فلش کارت‌های نارنگی قطره قطره جمع می‌شود، وانگهی رتبهٔ برتر می‌سازد.

استیکرهای اختصاصی

برای اهمیتی که به روح و روان کنکوری‌ها می‌دهیم، استیکرهای روانشناسی زیبایی تولید کرده‌ایم.

آزمون‌های آزمایشی جامع

برای سنجش خودتان بین رقبا، شناخت نقاط قوت و ضعف و تجربهٔ شرایط مشابه کنکور، آزمون‌های آزمایشی جامع ما امتحان‌شان را پس داده‌اند.

پوسترهای آموزشی

برای مرور، جمع‌بندی و استفادهٔ مفید از حافظهٔ تصویری، جای پوسترهای آموزشی روان‌آموز روی دیوار اتاق‌تان خالی است.

خلاصه‌های الکترونیک

برای صرفه‌جویی در منابع مالی و زمان، به جای شما مطالب مهم را خلاصه‌نویسی کرده‌ایم و در اختیار‌تان گذاشته‌ایم.

برای ثبت سفارش و کسب اطلاعات بیشتر این QR code را اسکن کنید.

ستاره‌ها

بیش از ۹۰۰ رتبه تک‌رقمی و دورقمی

در کنکور ارشد و دکتری روانشناسی

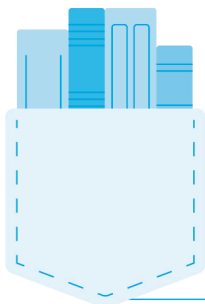

داستان ما و ستاره‌های روان‌آموز، قصه‌ امروز و دیروز نیست؛ داستان ۱۲ سال هم‌نشینی است. از همان سال‌هایی که روان‌آموز تازه جان گرفته بود تا اکنون که درخت تنومند وجودش به شکر خدا، هر سال پربارتر از قبل و آسمانش درخشان‌تر از پیش می‌شود. در تمام این ایام ما هر آن‌چه در چنته داشته‌ایم را بر این دایره ریخته‌ایم؛ شما نیز هر آن‌چه به کارت‌ان می‌آید را بردارید و به پیش روید که درخشش حاصل تلاش‌های شماست.

برای دیدن لیست کامل این رتبه‌ها، QR code
مقابل را اسکن کنید.

منابع

- اتکینسون، ریتا ال و همکاران (۱۴۰۰). *زمینه روانشناسی هیلگارد*. ترجمه: محمدتقی براهنی و همکاران. تهران: انتشارات رشد.
- قاسمی، زینب (۱۴۰۳). *روانشناسی عمومی*. تهران: انتشارات روان‌آموز.
- گنجی، حمزه (۱۴۰۱). *روانشناسی عمومی*. تهران: انتشارات ساوالان.

درصد تطابق‌ها

اساسی‌ترین ویژگی در مورد منابعی که برای آمادگی در آزمون‌های سراسری و شرکت در کنکور از آن‌ها استفاده می‌کنید چیست؟ میزان پوشش‌دهی تست‌ها، یعنی چند درصد سؤالات کنکور با مطالعه کتابی خاص قابل پاسخ‌گویی بوده است. ما معتقدیم کتاب خوب باید آمار و ارقام خوبی هم داشته باشد و بتواند در بحران‌ها تا حد ممکن قابل اتکا باشد؛ در همین راستا، هر سال آمار و مستندات میزان پوشش‌دهی کتاب‌های روان‌آموز را با دقت فراوان مشخص نموده و به صورت عمومی منتشر می‌کنیم تا مخاطبین آگاه نیز با بررسی و تفحص در این باب بتوانند بهترین انتخاب را از میان گزینه‌های موجود داشته باشند.

شما هم اگر مایلید درصد‌های تطابق کتاب‌های جامع ما را همراه با فایل تحلیل کنکور سال‌های گذشته مشاهده کنید، کافیست QR code مقابل را اسکن کنید تا به صفحهٔ مربوطه در سایتمان هدایت شوید.

۱۰	فصل ۱: ماهیت روانشناسی
۲۳	فصل ۲: بنیادهای زیستی
۴۱	فصل ۳: رشد روانی
۵۷	فصل ۴: فرایندهای حسی
۷۶	فصل ۵: ادراک
۸۷	فصل ۶: هشیاری
۹۹	فصل ۷: یادگیری و شرطی‌سازی
۱۱۱	فصل ۸: حافظه
۱۲۳	فصل ۹: زبان و اندیشه
۱۳۵	فصل ۱۰: انگیزش و هیجان
۱۴۹	فصل ۱۱: هیجان
۱۵۷	فصل ۱۲: تفاوت‌های فردی و هوش
۱۶۹	فصل ۱۳: شخصیت
۱۹۲	فصل ۱۴: فشار روانی، سلامت و مدارا
۲۰۵	فصل ۱۵: روانشناسی ناپهنجاری
۲۲۸	فصل ۱۶: روش‌های درمان
۲۴۴	فصل ۱۷: شناخت اجتماعی و احساسات اجتماعی
۲۵۴	فصل ۱۸: تعامل اجتماعی و نفوذ اجتماعی

روز و شب، سیاه و سفید، گرم و سرد؛ همه چیز این جهان مکمل
آفریده شده، کتاب‌های روان آموز هم!

یگانگی متضادها، اصلی است که بر پایه آن کتابچه‌ها را با تفاوت‌های
بارز به عنوان مکملی بر کتاب‌های جامع نگاشتیم. تعامل بین محتوا
و صورت ارائه آن در این دو محصول، به نحوی است که تعادل
متناسبی بین فراگیری و به‌خاطر سپاری دانش در شما ایجاد می‌کند.
پس همان‌گونه که از دل شب روز می‌دمد و در پس روز، شب به
وقوع می‌نشیند، کتابچه روان‌آموز نیز از ژرفای کتاب جامع متولد شده
و ختم آن است.

چالش من و کتابچه؛ با یک تصویر جالب، به ما نشان دهید
عجیب‌ترین جایی که کتابچه شما را همراهی کرده، کجا بوده
است؛ تصویر آن موقعیت را با تگ کردن صفحه روان‌آموز
(@ravanamooz_team) در اینستاگرام خود منتشر کنید و ۱۰۰ هزار
تومان جایزه بگیرید!

روانشناسی: بررسی علمی رفتار و فرایندهای ذهنی

خانستگاه تاریخ روانشناسی

نکته

فطری‌نگری دکارت: سرآغاز رویکرد پردازش اطلاعات

تجربه‌گرایی لاک: سرآغاز روانشناسی تداعی‌گرا

روانشناسی تداعی‌گرا

- قبول نداشتن اندیشه‌ها و تداعی‌های فطری
- ذهن از اندیشه‌هایی انباشته می‌شود که از طریق حواس به آن راه می‌یابند و طبق اصولی از قبیل مشابهت و تضاد به هم پیوند می‌یابند.
- زیربنای پژوهش‌های کنونی در زمینه حافظه و یادگیری

سرآغاز روانشناسی علمی

• تأسیس بر مبنای قابل بررسی بودن ذهن و رفتار با روش های علمی

ویلهلم وونت (پیشگام ساختارگرایی)

- ۱- ساخت‌گرا
- ۲- پدر روانشناسی جدید
- ۳- تأسیس اولین آزمایشگاه روانشناسی
- ۴- روانشناسی را به صورت علم تجربی درآورد.
- ۵- سه بعد احساس
 - لذت/عدم لذت
 - تنش/آرمیدگی
 - تهییج/افسردگی

- ساخت‌گرایی و کارکردگرایی دو مکتب رقیب در روانشناسی هستند.
- ساخت‌گرایی و کارکردگرایی هر دو اعتقاد دارند که روانشناسی، دانش تجربه هشیار (علم مطالعه تجربه آگاهانه) است.
- ساخت‌گرایی و کارکردگرایی جای خود را به سه مکتب جدید دادند:
 - رفتارگرایی
 - روانشناسی گشتالت
 - روان‌کاوی

ساخت‌گرایی: وونت-تینچر (مؤسس ساختارگرایی)

- تحلیل «ساختارهای» ذهنی — جست‌وجوی عناصر ذهن به شیوه شیمی‌دان‌ها (شیمی روانی)
 - روش — درون‌نگری + آزمایش
 - تعریف آگاهی با تجزیه آن — (احساس، ادراک ...)
- به عناصر متعدد

نکته

درون‌نگری: مشاهده و ثبت ماهیت ادراک‌ها، اندیشه‌ها و احساس‌ها توسط خود فرد
درون‌نگری در مورد وقایع روانی سریع کاربرد ندارد.

کارکردگرایی (مؤسس: ویلیام جیمز) جان دیویی، هاروی کار و جان آنجل از دیگر کارکردگرایان هستند.

- مطالعه «عملکرد» ذهن
- «چگونگی» آگاهی یا عملکرد ذهن
- استفاده ذهن توسط موجود زنده برای **سازگاری** با محیط (تعامل با دنیای بیرون)
- بررسی تفاوت‌های فردی
- روش: درون‌نگری + مشاهده
- توجه کارکردگرایان به موضوع انطباق با محیط، از نظریه تکامل داروین نشئت گرفته است.

ویلیام جیمز: مفهوم «سیلان هشیاری»

ذهن انعطاف‌پذیر و سیال است و با محیط تطابق نشان می‌دهد.

ماکس وبر

کار درباره احساس بینایی و قانون حد آستانه تشخیص تفاوت وبر و مفهوم کمترین تفاوت محسوس

گوستاو فخنر

ابداع سایکوفیزیک (نظریه روابط جسم و روان)

ژان-مارتن شارکو

مشاهده و کار با افراد هیستریک

ویلیام مک دوگال

از بنیان‌گذاران روانشناسی اجتماعی

رفتارگرایی یا روانشناسی محرک-پاسخ (S-R)

محیط، رفتار را شکل می‌دهد. (از طریق تقویت)

نفی هشیاری و فعالیت‌های ذهنی

تقریباً همه رفتارها حاصل شرطی شدن هستند.

پاسخ شرطی: کوچک‌ترین واحد رفتار

مجموعهٔ بهم پیوسته‌ای از پاسخ‌های شرطی — الگوهای پیچیدهٔ رفتاری

شرطی‌سازی کلاسیک، مبتنی بر بازتاب‌ها است.

شرطی‌سازی عامل (کنشگر)، مبتنی بر تقویت است.

ریشهٔ رفتارگرایی — جان لاک و دیوید هیوم

نکته — آغازگر رفتارگرایی — پاولف و ثرندایک

مؤسس واقعی رفتارگرایی — جان. بی. واتسون

ایوان پاولف

- فیزیولوژیست
- تحقیقات دربارهٔ پاسخ شرطی
- مطالعهٔ فعالیت عصبی و بازتاب‌ها به شیوه‌ای خصوصی

جان. بی. واتسون

- نارضایتی از درون‌نگری
- رفتار، محدود به تجربهٔ هشیاری نیست.
- رفتار امری همگانی است و هشیاری امری خصوصی.
- داده‌های روانشناسی علمی باید برای همگان قابل واری باشد. (یعنی علم باید با رفتار سروکار داشته‌باشد).

روانشناسی گشتالت (روانشناسی کل‌گرا)

- **کل‌گرایی**: روان (ذهن) یک کل است که قابل تجزیه نیست (برعکس ساخت‌گرایی و کارکردگرایی).
- **توجه به ادراک**: تجربه‌های ادراکی، مبتنی بر طرح‌هایی هستند که محرک‌ها و سازمان تجربه، آن‌ها را شکل می‌دهند.
- **پیشگامان**: کافکا، کهلر، ورتهایمر
- **قانون بستگی (ترمیم) گشتالت**: گرایش به تکمیل شکل‌ها و موقعیت‌های ناجور و نامتقارن.

- کل: جمع جبری اجزا + روابط اجزا باهم
- کل، مجموع اجزا نیست.

روان‌کاوی

- پیش‌گام روان‌کاوی
فروید
- هسته اصلی روان‌کاوی
ناهشپیار (ناخودآگاه)
- ۱) افکار و احساس‌هایی که از آن‌ها آگاه نیستیم، ولی بر ما تأثیر می‌گذارند.
- ۲) افکار ناهشپیار خود را به صورت‌های گوناگون نشان می‌دهند.
رؤیا، لغزش‌های لفظی، اطوار بدنی
- ۳) انگیزه امیال ناهشپیار، با میل جنسی و پرخاشگری ارتباط دارند.
- تحلیل رشد انسان براساس رویدادهای کودکی
امیال ناپذیرفتنی کودکی وارد ناهشپیار می‌شوند اما همچنان بر رفتار و افکار ما تأثیر می‌گذارند.
- اعتقاد به جبرگرایی روانی
هیچ رفتاری تصادفی نیست؛ افراد براساس انگیزش‌های درونی و ناهشپیار عمل می‌کنند.
- علت رفتار ناهنجار
تعارض‌های ناخودآگاه بین نهاد، خود و فراخود
- یکی از تکنیک‌های درمانی: روش تداعی آزاد
بیمار هرچه به ذهنش می‌رسد، بیان می‌کند.

تحولات نوین روانشناسی

ویژگی	پیش‌گام	تحول نوین
۱) شبیه‌سازی پدیده‌های روان‌شناختی با استفاده از کامپیوتر، ۲) مطرح‌کردن مسائل روان‌شناختی در قالب نظام‌های خبرپردازی (پردازش اطلاعات)	هربرت سیمون	رشد الگوهای خبرپردازی

ویژگی	پیش‌گام	تحول نوین
ارائه نظریاتی درخصوص ساخت‌های ذهنی لازم برای درک و تولید زبان	نوام چامسکی	رشد زبان‌شناسی نوین
نشان دادن ارتباط نواحی معینی از مغز با روندهای فکری و رفتاری ویژه	راجر اسپری	رشد روانشناسی اعصاب (عصب-روانشناسی)

نکته

رشد الگوهای خبرپردازی، زبان‌شناسی و روانشناسی اعصاب — کمک به پیدایش نوعی رویکرد روانشناسی با گرایش **شناختی** نیرومند

رویکردهای معاصر در روانشناسی

زیست‌شناختی (فیزیولوژیک) رفتاری شناختی روان‌کاوی پدیدارشناختی (انسان‌گرا)

رویکرد زیست‌شناختی

• شناخت فرایندهای زیستی-عصبی زیربنای رفتار و فرایندهای ذهنی

نتایج برخی تحقیقات رویکرد زیست‌شناختی

- نواحی مسئول بازشناسی چهره — در نیمکره راست قرار دارد.
- در اغلب افراد راست‌دست — درک زبان به نیمکره چپ و تفسیر روابط فضایی به نیمکره راست اختصاص دارد.
- دستگاه هیپوکامپ (دم اسب) — نقش در حافظه و تحکیم خاطرات
- رشدنایافتگی هیپوکامپ — علت یادزدودگی کودکی

نکته — کاهش‌گری (تقلیل‌گرایی) یعنی کاهش دادن مفاهیم روان‌شناختی به اصول زیست‌شناختی

رویکرد رفتاری (پاولف-واتسون)

- تأکید بر محرک‌ها و پاسخ‌های قابل مشاهده (R-S)
- بی‌اعتنایی به فرایندهای ذهنی (نادیده‌گرفتن فعالیت‌های پیچیده‌ی آدمی)
- تمرکز بر تحقیق آزمایشی

نتایج برخی تحقیقات رویکرد رفتاری

چاقی: برخی افراد فقط درجوار محرک‌های خاصی پرخوری می‌کنند. (پاسخ اختصاصی) اجتناب از این محرک‌ها یکی از برنامه‌های کاهش وزن است.

پرخاشگری: کودکان پاسخ‌های پرخاشگرانه از قبیل کتک‌زدن کودک دیگر را هنگامی نشان می‌دهند که چنین پاسخی به پاداش (کوتاه‌آمدن کودک کتک‌خوره) منجر شود تا تنبیه (حمله‌ی متقابل کودک کتک‌خورده).

رویکرد شناختی (پیازِه)

- واکنشی است در برابر محدودیت‌های رفتارگرایی و رویکرد (R-S)
- تفسیر رفتارها برحسب فرایندهای ذهنی (تأکید بر شباهت ذهن و کامپیوتر)
- تأکید بر نقش زبان در سازمان‌بندی خاطرات
- تأکید بر اراده و فعال بودن انسان

دو مفروضه اصلی رویکرد شناختی

- تنها از طریق بررسی فرایندهای ذهنی می‌توان دریافت جانداران چه می‌کنند.
- برای بررسی فرایندهای ذهنی می‌توان روش عینی (تمرکز بر رفتارهای معین) را پیش گرفت.

نکته

شناخت‌گرایی نوین مبتنی بر درون‌نگری نیست.

رویکرد روان‌کاوی (فروید)

○ آمیزه‌ای از شناخت‌شناسی و فیزیولوژی قرن نوزدهم

○ تمرکز بر امور بالینی

○ تأکید بر فرایندهای ناهشیار

○ انسان‌ها توسط غرایز اساسی (جنسی و پرخاشگری) هدایت می‌شوند.

آگاهی از تعارضات ناخودآگاه موجب کاهش اضطراب می‌شود.

فنون روان‌کاوی

تحلیل انتقال

تحلیل مقاومت

تحلیل رؤیا

تفسیر

تداعی آزاد

نکته

نظریه‌های روان‌کاوی کلاسیک — تأکید بر سائق جنسی و پرخاشگری

نظریه‌های روان‌کاوی جدید — تأکید بر تجارب اجتماعی و فرهنگی

رویکرد پدیدارشناختی یا انسان‌گرا

- تأکید بر خصوصیات منحصر به فرد انسان‌ها و تجارب درونی زندگی
- نیروی انگیزشی هر فرد، گرایش به سوی رشد و خودشکوفایی است.
- تأکید بر اراده و اختیار (انسان آزاد و تعیین‌کننده سرنوشت خود است).
- رفتار انسان تابع درک او از جهان است.
- عمده‌ترین عامل حرکت فرد، نگرش او به خود و دنیای اطراف است.

نکته

پدیدارشناختی (انسان‌گرایی) بیشتر به بررسی شخصیت پرداخته‌است و بیشتر با ادبیات و معارف انسانی دم‌ساز است تا علم. برخی پدیدارشناسان روش‌های علمی را به‌طور کلی مردود می‌دانند.

روش‌های پژوهش در روانشناسی

● مراحل پژوهش

● فرضیه‌سازی

● آزمایش فرضیه

نکته

نخستین گام هر طرح پژوهش، **فرضیه‌سازی** (گزاره و عبارتی که بتوان آن را آزمایش کرد.) است.
مهم‌ترین منبع فرضیه علمی، **نظریه علمی** (مجموعه به هم پیوسته‌ای از گزاره‌ها درباره هر پدیده معین.) است.

نکته

مقصود از کلمه «علمی» این است که:

- ۱) روش‌های گردآوری داده‌ها فاقد سوگیری هستند؛ به نفع این یا آن نظریه عمل نمی‌کنند.
 - ۲) روش‌های گردآوری داده‌ها پایایی دارند؛ با تکرار مشاهدات، نتایج مشابه به دست می‌آید.
- از مؤثرترین راه‌های پیشرفت دانش علمی، آزمایش فرضیه‌های حاصل از نظریات رقیب است.

- نیرومندترین روش علمی، **آزمایش** (کشف روابط علت و معلولی) است.
- ویژگی متمایزکننده روش آزمایشی: امکان **کنترل دقیق متغیرها**
- از خصوصیات مهم آزمایش: **قراردادن تصادفی** آزمودنی‌ها در شرایط آزمایشی یا گواه؛ برای اطمینان از اینکه در نتیجه آزمایش فقط متغیر مستقل نقش داشته‌است.
- آزمایش‌های چندمتغیری: بررسی‌هایی که در آن چند متغیر به طور هم‌زمان تغییر می‌کنند.

واژگان فنی پژوهش آزمایشی

متغیر	هر چیزی که بتواند اندازه‌ها و مقادیر گوناگونی داشته باشد.
متغیر مستقل	عاملی که اثر آن روی متغیر وابسته بررسی می‌شود. مستقل از کارهایی است که آزمودنی انجام می‌دهد. توسط آزمایشگر دست‌کاری می‌شود.
متغیر وابسته	نتیجه‌ای که توسط متغیر مستقل ایجاد می‌شود. شاخصی از رفتار آزمودنی است. توسط آزمایشگر مشاهده می‌شود. مقادیر آن تابع مقادیر متغیر مستقل است.

واژگان فنی پژوهش آزمایشی

گروه آزمایش	گروهی که شرایط بررسی در آن وجود دارد.
گروه گواه	گروهی که شرایط بررسی در آن وجود ندارد. به عنوان خط مبنا یا خط پایه برای مقایسه گروه‌های آزمایشی به کار می‌رود.

روش هم‌بستگی

بررسی اینکه آیا یک متغیر با متغیر دیگری ارتباط دارد یا نه. روابط علت و معلولی را مشخص نمی‌کند. از کاربردهای رایج هم‌بستگی — آزمون‌ها (آزمون استعداد، پیشرفت تحصیلی و ...)

ضریب هم‌بستگی (r)

عددی بین -۱ و +۱	برآورد میزان رابطه دو متغیر
صفر: نشان دهنده فقدان رابطه	+۱ و -۱: نشان دهنده رابطه کامل
ضریب هم‌بستگی منفی: با افزایش مقادیر یک متغیر، مقادیر متغیر دیگر کاهش می‌یابد.	ضریب هم‌بستگی مثبت: مقادیر دو متغیر با هم افزایش یا کاهش می‌یابند.

ضریب هم‌بستگی در پژوهش‌های روانشناسی

ارتباط بسیار نیرومند	بین ۰/۶ یا بیشتر
ازلحاظ علمی و نظری بسیار ارزشمند، قابل استفاده برای پیش‌بینی	بین ۰/۲ یا ۰/۶
حداقل کارآمدی	تا ۰/۲

روش مشاهده (مشاهده مستقیم یا طبیعی)

مشاهده رفتار موجود زنده در شرایط عادی و طبیعی (بدون دخل و تصرف)

مناسب برای توصیف رفتار

در مراحل ابتدایی پژوهش، مشاهده روش مناسب‌تری است.

محدودیت‌های روش مشاهده

- نیاز به وقت زیاد
- ناتوانی در مشخص کردن رابطه علت رفتار
- تأثیر نظر شخصی مشاهده‌گر

روش زمینه‌یابی (مصاحبه-مشاهده)

- گردآوری اطلاعات درباره عقاید سیاسی، مسائل اجتماعی و ...
- همانند نظرسنجی است. (سؤال از خود شخص)
- اعتبار زمینه‌یابی در گرو معرف بودن نمونه است.
- محدودیت روش زمینه‌یابی: سوگیری بالا

روش بالینی (کلینیکی)

- مطالعه عمیق یک فرد یا گروه (مطالعه موارد خاص)
- در نظر گرفتن همه اطلاعات به دست آمده از فرد (مصاحبه، مشاهده، آزمون و...)
- محدودیت روش بالینی: تأثیر نظر شخصی روانشناس (عینیت پایین)
- تأثیر نظر شخصی روانشناس (عینیت پایین)

نکته

- اندازه‌گیری: نظامی برای اختصاص دادن اعداد به متغیرها
- آمار: نمونه‌گیری داده‌ها از جامعه و استنباط و استنتاج درباره جامعه براساس داده‌های نمونه
- رایج‌ترین شاخص آماری: میانگین (حاصل جمع نمره‌ها بخش بر تعداد نمره‌ها)، اصطلاحی فنی برای معدل حسابی

اصول اخلاقی در پژوهش‌های روانشناسی

کمترین خطر اصل اول

- احتمال خطر در پژوهش نباید بیش از میزان آن در زندگی باشد.

رضایت آگاهانه اصل دوم

- شرکت داوطلبانه در پژوهش

رعایت حریم خصوصی اصل سوم

- محرمانه ماندن اطلاعات

عصب‌پژوهی شناختی: ریشه رفتار سیستم عصبی است. به بررسی مغز افراد بهنجار در انجام تکالیف شناختی می‌پردازد.

روانشناسی تکاملی: تأکید بر منشأ زیستی و وراثتی فرایندهای روانی و انتخاب طبیعی

روانشناسی مثبت: تأکید بر شکوه و عظمت انسان

روانشناسی فرهنگی

رویکردهای بین‌رشته‌ای

نکته

نگهداری اطلاعات به مدت **چندثانیه:** افزایش فعالیت عصبی نواحی **جلوی** مغز

نگهداری اطلاعات به مدت **طولانی:** افزایش فعالیت عصبی نواحی **میانی** مغز

رشته‌های تخصصی روانشناسی

- روانشناسی اجتماعی

مطالعه رفتار فرد در گروه‌ها و کنش متقابل آن‌ها

- روانشناسی شخصیت

بررسی شیوه بودن و سبک تعامل خاص هر شخص با جهان، تعیین تفاوت‌های فردی بین انسان‌ها

- روانشناسی بالینی

کاربرد اصول روانشناسی در تشخیص و درمان اختلالات هیجانی و رفتاری

- روانشناسی مشاوره

وظایف مشابهی با روانشناسی بالینی دارد، اما با اختلالات «خفیف‌تر» کار می‌کند، کار با دانش‌آموزان و دانشجویان و مردم عادی جهت حل ناسازگاری‌ها.

- روانشناسی آموزشگاهی

ارزیابی اختلالات یادگیری و هیجانی کودکان، سنجیدن و آزمون‌کردن، راهنمایی و پژوهش

- روانشناسی تربیتی

کاربرد اصول روانشناسی در تعلیم و تربیت، تخصص در زمینه تدریس و یادگیری

- روانشناسی صنعتی سازمانی
- کاربرد روانشناسی در محیط کار، گزینش افراد مناسب در محیط کار
- روانشناسی مهندسی (مهندسان عوامل انسانی)
- به‌سازی روابط آدم‌ها و ماشین‌ها به‌گونه‌ای که اشتباهات انسان‌ها را به حداقل برساند.

نکات تکمیلی

- آسیب ناحیه معینی از نیمکره راست، موجب ادراک پریشی چهره‌ای (ناتوانی در بازشناسی چهره افراد آشنا) می‌شود.
- یادزدودگی کودکی، یعنی ناتوانی در یادآوری رویدادهای سه‌سال اول زندگی.
- یکی از عوامل پرخوری در انسان‌ها، سابقه محرومیت از غذا است.
- اثر پلاپیشی یعنی کاهش تمایل به پرخاشگری در اثر تماشای پرخاشگری.
- تحقیقات نشان داده‌اند که تماشای برنامه‌های تلویزیونی خشونت‌بار، اثر پلاپیشی ندارد.